

*Analys av
allsvenska föreningarnas
ekonomi 2004*

**Svenska Fotbollförbundet
Kjell Sahlström**

Innehåll

	Sida
Föreningarnas resultat	3
Föreningarnas intäkter	5
Föreningarnas kostnader	9
Föreningarnas spelartransfer	11
Eget kapital, soliditet samt Elitlicensen i korthet	14
Samband mellan föreningarnas kostnader och tabellposition 2004	17
Sammanfattning	18

Analys av allsvenska föreningarnas ekonomi 2004

Svenska Fotbollförbundet har kartlagt det ekonomiska utfallet i de allsvenska föreningarna för år 2004. Kartläggningen bygger på uppgifter inrapporterade av de allsvenska klubbarna samt deras årsredovisningar/årsbokslut, vilka är reviderade av auktoriserade eller godkända revisorer.

Obs! Samtliga belopp i tabeller nedan i mkr om ej annat anges.

Allsvenska föreningarnas resultat

Föreningarna i Allsvenskan redovisade 2004 sammantaget ett underskott uppgående till 4,3 mkr (2003: - 27,9 mkr). I detta resultat ingår ett överskott från spelaromsättning (spelarförsäljningar och spelaruthyrning minus såväl direkt kostnadsförda spelarförvärv som avskrivningar balanserade spelarförvärv samt spelarinhyrning) på 10,8 mkr (2003: 13,9 mkr).

År 2004 spelade ingen förening i Champions League (C.L), vilket heller inte någon förening gjorde åren 2001 – 2003.

Detta innebär att föreningarna i Allsvenskan från verksamheten exklusive spelaromsättning och C.L redovisade ett underskott 15,1 mkr (2003 – 41,8 mkr), vilket är en förbättring med 26,7 mkr jämfört med år 2003.

Resultatets beståndsdelar 2004, mkr

	<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2002</u>
Driftresultat exklusive Champions League	- 13,9	- 29,7	- 51,3
Driftresultat inklusive Champions League	- 13,9	- 29,7	- 51,3
Spelaromsättning	+ 10,8	+ 13,9	+ 2,4
Finansnetto	- 4,1	- 5,2	+ 5,8
Resultat före extraord & bokslutsdispositioner	- 7,2	- 21,0	- 43,1
Extraordinära poster & bokslutsdispositioner	+ 2,4	- 7,3	- 6,7
Inkomstskatt	+ 0,5	+ 0,4	0,0
Redovisat resultat exkl C.L	- 4,3	- 27,9	- 49,8
Redovisat resultat inkl C.L.	- 4,3	- 27,9	- 49,8

Tabell 1

Av de 14 föreningarna i Allsvenskan redovisade 11 föreningar överskott och 3 föreningar underskott 2004. Föregående år redovisade 6 föreningar överskott och 8 föreningar underskott.

Såväl resultat som driftresultat varierar kraftigt mellan föreningarna. Av tabell 2 framgår respektive resultat per förening. I driftresultatet är spelaromsättningsnetto, räntenetto och dispositioner exkluderade. I spelaromsättningsnetto ingår i resultaträkningen redovisade spelarförsäljningar och spelarköp, avskrivningar avseende balanserade utgifter för spelarförvärv samt spelaruthyrning och spelarinhyrning, se vidare nedan.

Resultat per allsvensk förening 2004, mkr

		Redovisat <u>resultat</u>	Drift- <u>resultat</u>	Spelarom- <u>sättning</u>	Finans- <u>Netto</u>	E o poster samt <u>bokslidsp &skatt</u>
Malmö FF	1)	+ 4,5	+ 0,9	+ 4,7	- 1,1	
Örebro SK FK	2)	+ 1,6	+ 4,5	- 2,5	- 0,4	
IFK Göteborg	3)	+ 1,6	- 0,2	+ 1,8	+/- 0,0	
Djurgårdens IF FF	4)	+ 1,3	+ 2,8	- 1,6	+ 0,1	
Kalmar FF	5)	+ 1,0	+ 2,8	- 2,1	+ 0,3	
Helsingborgs IF	6)	+ 0,4	+ 0,2	+/- 0,0	- 0,4	+ 0,6
GIF Sundsvall	7)	+ 0,2	+ 1,3	- 0,9	- 0,2	
Örgryte IS	8)	+ 0,2	- 0,6	+ 1,6	- 0,8	
Halmstads BK	9)	+ 0,1	- 5,0	+ 3,5	+ 0,2	+ 1,4
Trelleborgs FF	10)	+ 0,1	- 1,9	+ 2,1	- 0,1	
IF Elfsborg	11)	+ 0,0	+ 1,8	- 1,9	+ 0,1	
Landskrona BoIS	12)	- 0,5	- 5,3	+ 4,9	- 0,1	
Hammarby	13)	- 2,7	- 0,5	- 3,1	+/- 0,0	+ 0,9
AIK	14)	- 12,1	- 14,7	+ 4,3	- 1,7	
* Allsvenskan totalt		- 4,3	- 13,9	+ 10,8	- 4,1	+ 2,9

Tabell 2

De redovisade resultaten avser för flersektionsföreningar fotbollsverksamheten, och för koncerner de delar av koncernerna som avser fotbollsverksamhet.

Eventuella dotterbolag som ej bedriver fotbollsverksamhet ingår därför ej.

Detta innebär att resultaten avser följande:

- 1) Malmö FFs fotbollsverksamhet (flersektionsförening)
- 2) Örebro SK FK i sin helhet (ensektionsförening)
- 3) IFK Göteborgs fotbollsverksamhet med koncernredovisning inklusive IFK Göteborg Promotion AB
- 4) Djurgårdens IF FF inklusive kapitalandel såsom minoritetsägare i Djurgårdens Fotboll AB
- 5) Kalmar FF i sin helhet (ensektionsförening)
- 6) Helsingborgs IF med koncernredovisning inklusive HIF Service AB
- 7) GIF Sundsvall i sin helhet (ensektionsförening)
- 8) Örgryte IS-koncernens fotbollsverksamhet (flersektionsförening)
- 9) Halmstads BK i sin helhet (ensektionsförening)
- 10) Trelleborgs FF i sin helhet (ensektionsförening)
- 11) IF Elfsborg i sin helhet (ensektionsförening)
- 12) Landskrona BoIS i sin helhet (ensektionsförening)
- 13) Hammarby Fotboll AB i sin helhet inklusive Hammarby Merchandise AB
- 14) AIK Fotboll AB i sin helhet.

Det största överskottet 2004 redovisade Malmö FF med 4,5 mkr, tack vare ett spelaromsättningsnetto + 4,7 mkr.

Det nästa största överskottet redovisade Örebro SK FK och IFK Göteborg med vardera 1,6 mkr. Örebro SK FKs redovisade driftsresultat innehåller stora poster av engångskaraktär. Djurgårdens IF FF redovisar för tredje året i rad driftsöverskott.

Det största underskottet redovisade AIK Fotboll AB med 12,1 mkr, följt av Hammarby Fotboll AB med 2,7 mkr och Landskrona BoIS med 0,5 mkr.

AIK Fotboll ABs dåliga sportliga resultatutveckling under året förklarar till stor del det stora underskottet. Även Hammarby Fotboll ABs underskott beror till viss del av

samma orsak då Hammarbys hemmamatch mot AIK spelades i slutet av oktober, och den därmed lockade färre åskådare än normalt.

Naturligtvis är det inte möjligt att fortsätta driva verksamheten med de underskott som de båda Stockholmsklubbarna. Åtgärder för att återställa balansen i ekonomin är i båda fallen redan genomförda.

Se vidare nedan avsnitt om Eget kapital och soliditet i föreningarna.

Generellt har driftsresultaten årligen successivt förbättrats sedan år 2001. År 2004 redovisade elva föreningar positiva driftsresultat, vilket är sex fler än under år 2003.

Den slutsats som kan dras är att allt fler av de allsvenska föreningarna blivit alltmer medvetna om betydelsen av att inte förlita sig på att spelarförsäljning till utlandet och/eller intäkter från internationellt cupspel skall finansiera underskott i driften.

Denna anpassning är dock en process som man ofta inte går igenom på endast ett år, utan det krävs flera år för att minska riskerna och beroendet av intäkterna från spelarförsäljningar till utlandet och Champions League-spel.

Givetvis är det dock fortfarande mycket viktigt att kvalificera sig och nå framgångar i de UEFAs klubb tävlingar p g a de stora TV-ersättningar, UEFA-ersättningar och publikintäkter som är möjliga där, förutom möjligheten att exponera sina spelare för en internationell marknad.

Allsvenska föreningarnas intäkter

De allsvenska föreningarnas intäkter (exklusive ränte- och andra kapitalintäkter samt extraordinära intäkter) uppgick 2004 till 659 mkr (2003: 615 mkr) vilket var en ökning med 44 mkr, eller 7 %. Här ingick spelarförsäljningar och spelaruthyrningar brutto med 64 mkr (2003: 66 mkr).

Allsvenska föreningarnas totala intäkter åren 1995 – 2004, mkr

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Drift	219	220	262	308	318	382	500	518	549	595
Champions league	14	42	44	0	61	52	0	0	0	0
Spelarförsäljning	56	85	103	131	86	95	166	58	66	64
* Totalt	289	347	409	439	465	529	666	576	615	659
* Genomsnitt/förening	20,6	24,8	29,2	31,2	33,2	37,8	47,6	41,1	43,9	47,1
* Drift i % av totalt	76 %	63 %	64 %	70 %	68 %	72 %	75 %	90 %	89 %	90 %
* Tillväxttakt totalt %	- 3 %	20 %	18 %	7 %	6 %	14 %	26 %	-13 %	7 %	7 %

Tabell 3

Intäkterna från driften av verksamheten (exklusive C.L. och spelarförsäljningar) ökade således med 46 mkr mellan 2003 och 2004. Dessa driftsintäkter har mellan åren 1994 och 2001 legat stabilt omkring 70 % av de totala intäkterna.

År 2002 förändrades denna nivå så att det under de senaste tre åren 2002 – 2004 driftsintäkterna uppgått till omkring 90 % av de totala intäkterna. Till viss del förklaras detta av att ingen svensk förening deltagit i Champions League under de tre senaste

åren. Beroendet av spelarförsäljningar och spel i C.L har således minskat under de tre senaste åren.

Tillväxttakten, här mätt som de totala intäkternas ökning, varierar mellan åren beroende av spel i C.L och enstaka större spelarförsäljningar till utländsk storklubbar. Den totala tillväxttakten under de senaste 10 åren har varit 121 % (de totala intäkterna år 1994 var 298 mkr), eller årligen sedan 1995 8 %.

Under de båda senaste åren, som haft tre på varandra följande år med likartade förutsättningar beträffande icke deltagande i Champions League och samma nivå beträffande spelarförsäljningar, har tillväxten årligen varit 7 %.

Intäktsjämförelse mellan åren 2004 och 2003, mkr

I denna jämförelse inkluderas också ränteintäkter och andra kapitalintäkter

	<u>2004</u>	<u>Andel</u>	<u>2003</u>	<u>Andel</u>	<u>Förändring</u>	<u>Förändr mkr</u>
Publik	205,2	31 %	196,6	32 %	+ 4 %	+ 8,6
Reklam & sponsring	203,0	31 %	194,6	32 %	+ 4 %	+ 8,4
Tips- och mediamedel	89,8	14 %	75,7	12 %	+ 19 %	+ 14,1
Lotteri	3,6	1 %	6,1	1 %	- 41 %	- 2,5
UEFA-cup	22,8	3 %	20,5	3 %	+ 11 %	+ 2,3
Bidrag	15,6	2 %	12,4	2 %	+ 26 %	+ 3,2
Övrigt	54,9	8 %	42,6	7 %	+ 29 %	+ 12,3
* Summa drift exkl C.L.	594,9	90 %	548,5	89 %	+ 8 %	+ 46,4
Champions League	0,0		0,0			
Spelarförsäljning & uthyrning	63,9	10 %	66,2	11 %	- 3 %	- 2,3
* Totalt exkl finans. intäkter	658,8	100 %	614,7	100 %	+ 7 %	+ 44,1
Finansiella intäkter	2,7	0 %	2,5	0 %	+ 8 %	+ 0,2
** Totalt inkl finans. intäkter	661,5	100 %	617,2	100 %	+ 7 %	+ 44,3

Tabell 4

Den största ökningen i kronor svarade tips- och mediamedel för med 14,1 mkr. Den största förklaringen är det nya flerårsavtalet med Svenska Spel som tecknades under år 2003 och som under 2004 fått helårseffekt.

Det allsvenska publiksnittet uppgick till 9.768 åskådare per match, vilket är i snitt 440 åskådare färre än under föregående år (som hade det högsta publiksnittet på 38 år). AIKs sportsliga misslyckande med sämre publiksiffror som följd, där klubben t o m tvingades att spela en match utan publik, är här en stor förklaring. Trots detta har publikintäkterna ökat med 4 %. Detta beror främst av prishöjningar, men till viss del kan förklaringen också vara att säsongskortsinnehavare som betalat för alla matcher av samma skäl som ovan utnyttjat sin plats i lägre grad än i fjol.

Det starka publikintresset från föregående år består således. De svenska mästarna Malmö FF ökade sina publiksiffror från en redan hög nivå med 1.346 åskådare i snitt per hemmamatch, och vann publikligan med 20.061 åskådare.

De tre lagen från stockholmsregionen, där publikpotentialen är störst, uppnådde tillsammans 76,4 mkr, vilket är 12,9 mkr lägre än föregående år. Denna minskning beror dels av lägre publiksiffror på derbymatcherna, dels av att Djurgården inte fick med sig alla sina supportere vid flytten från Stockholms Stadion till Råsunda Fotbollsstadion.

Positiva krafter för att locka publik till matcherna har varit samverkan med TV-mediet som har fortsatt förstärkt det allmänna fotbollsintresset såväl internationellt som

nationellt, att arrangemangen blir allt bättre, genom t ex storbildskärmar, samt att spelet blivit snabbare, mer tekniskt och mer underhållande för publiken.

Som en naturlig följd av det allt starkare fotbollsintresset ökade också intäkterna från reklam och sponsring med 8,4 mkr, eller 4 %.

Tips- och mediamedel inkluderar alla de ersättningar avseende allsvenskt och svenskt cupspel som föreningarna får dels via Svensk Elitfotboll (SEF), från Svenska Spel, TV och gemensamma marknadsprojekt, och dels via Svenska Fotbollförbundet avseende Tipselitmedel.

Lotteriintäkterna minskade med 2,5 mkr, eller 41 %, vilket beror av minskning inom Bingolotto.

Den nu lägre intäktsnivån avseende spelarförsäljningar i förhållande till åren 1996-2001 kan antas bestå, och i alla fall inte antas öka, så länge den internationella spelarmarknaden inte visar tecken på återhämtning.

Omläggning av strategi, för att minska sårbarheten, har därför redan gjorts i flera föreningar, där man inte längre kalkylerar med netton från internationella spelarförsäljningar för att finansiera den löpande driften av verksamheten. Eventuella intäkter från internationella spelarförsäljningar betraktas där mer som nytillskott som kan skapa en buffert men även finansiera öronmärkta satsningar.

I denna strävan efter att uppnå positiva driftsresultat har de ökade publikintäkterna givetvis varit till stor hjälp. Man kan om man så vill säga att dessa till en viss del kan ha berott på att fler publikdragande spelare stannar i Sverige och allsvenskan, En annan förklaring kan också vara att vissa publikdragande utländska spelare har valt svenska klubbar varvid deras förhoppningar kan vara att allsvenskan skall vara ett "skyltfönster" för att senare kunna nå vidare till de stora europeiska ligorna.

Förmodligen har den ökade televiseringen av fotbollsmatcher året runt hjälp till att förstärka fotbollsintresset i Sverige. Förbättrade arrangemang vid matcher och bättre komfort på arenorna har även gjort att det blivit mer attraktivt att se fotboll på plats.

**Intäkter per förening inklusive finansiella intäkter 2004 & 2003
inklusive & exklusive spelarförsäljningar, mkr.**

	År 2004 Intäkter inkl spelarförsäljn	År 2004 Intäkter exkl spelarförsäljn	År 2003 Intäkter inkl spelarförsäljn	År 2003 Intäkter exkl spelarförsäljn
Malmö FF	90,1	74,2	66,5	62,5
Hammarby	67,1	66,6	63,3	62,5
AIK	62,6	54,1	74,3	65,4
IFK Göteborg	61,9	56,6	50,0	47,6
Djurgårdens IF FF	61,1	53,0	60,0	49,6
Helsingborgs IF	51,3	49,5	63,3	53,3
Örebro SK FK	45,1	44,7	33,6	33,2
Halmstads BK	41,9	33,5	30,9	28,0
Örgryte IS	36,7	32,5	37,2	23,6
IF Elfsborg	35,4	34,7	32,0	30,0
Landskrona BoIS	33,9	28,0	35,1	25,8
GIF Sundsvall	28,3	27,8	32,7	31,4
Kalmar FF	26,0	25,5	Superettan	Superettan
Trelleborgs FF	20,1	16,9	Superettan	Superettan
Östers IF	Superettan	Superettan	21,1	21,0
Enköpings SK FK	Superettan	Superettan	17,2	17,1
* Allsvenskan totalt	661,5	597,6	617,2	551,0

Tabell 5

Man kan bl.a. notera att Malmö FFs intäkter var fyra och en halv gång så stora som från Superettan nyuppflyttade Trelleborgs FF, och drygt tre gånger så stora som från Superettan nyuppflyttade Kalmar FF och det nu i Allsvenskan etablerade GIF Sundsvall.

Noteras bör att en fotbollsrelaterad omsättning uppgående till 20,6 mkr, utöver det här redovisade finns i Djurgårdens Fotboll Marknad AB, som är ett helägt dotterbolag till Djurgårdens Fotboll AB, i vilket Djurgårdens IF FF är minoritetsägare med 35 % av rösterna och 7 % av kapitalet.

Man kan vidare konstatera att en tendens till en skiktning inom allsvenskan som fanns redan år 2003 verkar bestå, där sex föreningar 2004 hade en omsättning exklusive spelarförsäljningar mellan 25,5 mkr och 33,5 mkr, där fem föreningar hade en omsättning mellan 44,7 och 56,6 mkr, där den ena nyuppflyttade föreningen hade en omsättning uppgående till 16,9 mkr samt Malmö FF och Hammarby hade den högsta omsättningen.

Kalmar FF var bara under en säsong nere i Superettan, och klarade bl a därför att hålla intresset och intäkterna uppe bättre när de återvände till Allsvenskan.

Det verkar som att det krävs en omsättning kring minst 25 mkr för att vara ett etablerat allsvenskt lag.

Kännetecknande för föreningarna på den omsättningsmässigt (exklusive spelarförsäljningar) övre halvan är dels att de är från större städer eller regioner, där intäktspotentialen är större, t ex är tre av föreningarna från Stockholmsregionen, dels att de oftare deltar i UEFAs klubb tävlingar, dels och också som en följd av detta oftare säljer spelare till den internationella spelarmarknaden.

Man kan således se en tendens till skiktning där några av föreningarna, delvis på grund av förutsättningar som ger möjligheter, bygger sin organisation och verksamhet för att regelbundet kunna delta i UEFAs klubb tävlingar, samtidigt som övriga föreningar är i en annan utvecklingsfas där det mer handlar om att etablera sig som allsvenska föreningar, för att längre fram kunna höja ambitionsnivån ytterligare.

Allsvenska föreningarnas kostnader

Allsvenskans kostnader (inklusive- ränte- och andra kapitalkostnader samt exklusive bokslutsdispositioner och skatt) uppgick år 2004 till 668,8 mkr (2003: 638,2 mkr) vilket var en ökning med 5 %. Kostnaderna ökade således mindre än intäkterna, som ju ökade 7 %, se vidare ovan.

Av kostnaderna svarade föreningarnas totala personalkostnader (exklusive övergångsersättningar) under 2004 för drygt hälften med 350,6 mkr (2003: 344,2 mkr). Detta innebär en ökning av personalkostnaderna med 2 % jämfört med år 2003. Före elitlicensens införande mellan åren 2000 och 2001 var denna ökning närmare 17 %. Personalkostnadernas ökningstakt har bromsats sedan elitlicensens införande och var 4 % under år 2002, följt av 1 % under år 2003 och nu alltså av 2 % under år 2004, vilket inte är högre än i yrkeslivet i övrigt.

Kostnadsjämförelse mellan 2004 och 2003, mkr

	<u>2004</u>	<u>Andel</u>	<u>2003</u>	<u>Andel</u>	<u>Förändring %</u>	<u>Förändring mkr</u>
Match- & träning	107,7	16 %	102,5	16 %	+ 5 %	+ 5,2
Personalkostnader	350,6	52 %	344,2	53 %	+ 2 %	+ 6,4
Administration	34,5	5 %	31,4	5 %	+ 10 %	+ 3,1
Reklam & sponsring	59,0	9 %	53,0	8 %	+ 11 %	+ 6,0
Lokaler	12,2	2 %	12,0	2 %	+ 2 %	+ 0,2
Övrigt	28,7	4 %	22,8	4 %	+ 26 %	+ 5,9
* Summa drift kostnader	592,7		565,9			
Spelarförvärv & -inhyrning	20,2	3 %	19,7	3 %	+ 3 %	+ 0,5
Avskrivningar spelarförvärv	32,9	5 %	35,2	5 %	- 7 %	- 2,3
Övriga avskrivningar	7,2	1 %	6,1	1 %	+ 18 %	+ 1,1
Finansiella kostnader, skatt m m	6,8	1 %	7,5	1 %	- 9 %	- 0,7
Extraord kostnader & boksl.disp.	11,6	2 %	10,2	2 %	+ 14 %	+ 1,4
Champions League	0,0		0,0			
* Totalt	671,4	100 %	645,0	100 %	+ 4 %	+ 26,4

Tabell 6

De ökade kostnader för reklam & sponsring skall ses tillsammans med, och som en följd av de ökade reklam- & sponsorintäkterna ovan. Marginalen på de tillkommande ökade reklam- & sponsorintäkterna, 40 %, är väsentligt under den genomsnittliga marginalen, 244 %.

De ökade administrationskostnaderna kan förklaras av att föreningarna utvecklats såväl omsättningsmässigt som verksamhetsmässigt till att bli företag som kräver en allt större administration.

Spelarlönernas utveckling (exkl sociala avgifter) de åtta senaste åren framgår av uppställningen nedan. Spelarlönerna ökade mellan 2003 och 2004 med 0,6 %
Spelarlöner följande är i båda tabellerna exklusive sociala avgifter.

Spelarlönernas utveckling, inkl C.L, 1997-2004, mkr

	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>
Spelarlöner	82,1	102,3	136,5	144,5	147,0	152,8	155,6	156,6
Drift exkl räntor o spel.förv	311,2	367,5	426,1	492,9	574,4	569,1	572,0	599,9
Ökning spelarlöner	19,9%	24,6%	33,4%	5,9%	1,7%	3,9%	1,8%	0,6%
Spelarlönens andel av drift	26,4%	27,8%	32,0%	29,3%	25,6%	26,9%	27,2%	26,1%

Tabell 7

Under de senaste åtta åren har spelarlönerna exkl sociala avgifter inklusive C.L nästan fördubblats. Spelarlönernas andel av driftskostnaderna har från 1997 fram till och med år 1999 ökat från 26,4 % till 32,0% för att sedan från och med elitlicensens införande år 2001 minska till en nivå 26 –27 %.

Spelarlönernas utveckling, exkl C.L, 1999-2004, mkr

	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>
Spelarlöner exkl C.L.	121,4	134,9	147,0	152,8	155,6	156,6
Driftkostnader exkl räntor, spelarförv & C.L	404,4	475,7	574,4	569,1	572,0	599,9
Ökning spelarlöner exkl C.L		11,1%	9,0%	3,9%	1,8%	0,6%
Spelarlönens andel av drift exkl C.L	30,0%	28,3%	25,6%	26,9%	27,2%	26,1%

Tabell 8

Under de senaste fyra åren har inget svenskt lag deltagit i Champions League. Av ökning år 2001 med 9,0 % beror 6,9 %-enheter av att Malmö FF och Djurgårdens IF FF spelade i Allsvenskan år 2001 och i Superettan år 2000.

Kostnader per förening 2004 och 2003 inkl & exkl spelarförv, mkr.

	År 2004	År 2004	År 2003	År 2003
	Kostnader inkl	Kostnader exkl	Kostnader inkl	Kostnader exkl
	<u>spelarförvärv</u>	<u>spelarförvärv</u>	<u>spelarförvärv</u>	<u>spelarförvärv</u>
Malmö FF	79,3	68,1	71,0	61,8
Hammarby	70,6	67,0	63,6	60,6
AIK	69,6	65,4	74,3	68,8
IFK Göteborg	60,3	56,8	53,9	49,0
Djurgårdens IF FF	59,9	50,2	58,7	49,5
Helsingborgs IF	51,6	49,7	64,0	60,6
Örebro SK FK	43,5	40,5	34,8	33,2
Halmstads BK	43,2	38,4	36,4	32,8
IF Elfsborg	37,8	35,2	38,8	35,7
Örgryte IS	36,5	33,9	41,2	34,9
Landskrona BoIS	34,5	33,5	27,8	27,3
GIF Sundsvall	28,0	26,6	32,0	31,0
Kalmar FF	25,0	22,5	Superettan	Superettan
Trelleborgs FF	20,0	18,9	Superettan	Superettan
Östers IF	Superettan	Superettan	20,8	18,4
Enköpings SK FK	Superettan	Superettan	17,5	16,3
* Allsvenskan totalt	659,8	606,7	634,8	579,9

Tabell 9

Jämför kommentar angående intäkter avseende Djurgårdens IF FF ovan. I analogi med denna finns det fotbollsrelaterade kostnader avseende Djurgårdens Fotboll Marknad AB uppgående till 15,2 mkr utöver ovanstående.

Spelartransfers

Allsvenskans spelarförsäljningarna uppgick år 2004 till 61,2 mkr (2003: 64,2 mkr), vilket är en minskning med 104,9 mkr jämfört med rekordåret 2001 då dessa uppgick till 166,1 mkr.

Visserligen bestod rekordet år 2001 till nästan hälften av effekter av en enda försäljning, men trenden är även rensat för denna effekt tydlig. År 2000 uppgick spelarförsäljningarna till 95,4 mkr, för att därefter (rensat för denna engångsaffär år 2001) successivt ha minskat till 54,7 mkr år 2002, för att återigen öka med 9,5 mkr under år 2003, och åter minska med 3,0 mkr år 2004. Av de allsvenska föreningarnas totala spelarförsäljningar svarade år 2004 Malmö FF för 14,1 mkr, AIK Fotboll AB för 8,5 mkr och Halmstads BK för 8,2 mkr.

Under år 2004 har antalet allsvenska klubbar som balanserar sina utgifter för spelarköp återgått till 12 från att under 2003 varit 13, och året dessförinnan 12 stycken.

De totala spelarköpen 2004 uppgick till 68,9 mkr (2003: 44,3, 2002: 48,0, 2001: 60,1 mkr och 2000: 110,4 mkr) varav 17,0 mkr kostnadsförts direkt (2003: 15,2, 2002: 7,6 mkr, 2001: 21,7 mkr och 2000: 17,1 mkr) och 51,9 mkr bokförts i balansräkningen (2003: 29,1, 2002: 40,4 mkr, 2001: 38,4 mkr och 2000: 93,3 mkr).

Minskningen av utgifterna för spelarförvärv beror delvis av att inkomsterna från försäljningar, som ju delvis finansierar förvärven, minskat, delvis av att ingen Allsvensk förening spelat i Champions League under den senast tre åren, vilket inneburit att möjligt investeringskapital inte kommit in till någon allsvensk förening den vägen.

Under år 2000 investerade både AIK (som deltog i Champions League 1999) och Helsingborgs IF (som deltog i Champions League 2000) i spelarförvärv.

Spelarförsäljningar och spelarförvärv 1996-2004, mkr

Observera endast försäljningar och förvärv, ej ut- och inhyrning.

	<u>1996</u>	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>
Spelarförsäljningar	85,0	102,5	131,1	86,7	95,4	166,1	54,7	64,2	61,2
Spelarförv, dir kostn.förda	40,0	61,8	47,8	36,6	17,1	21,7	7,6	15,2	17,0
Spelarförv, balanserade 1)		21,7	34,1	26,9	93,3	38,4	40,4	29,1	51,9

1) Uppgift saknas 1996

Tabell 10

Vid de allsvenska klubbarnas spelarförsäljningar erhöles beloppsmässigt 65 % från utländska klubbar (2003: 60 %, 2002:80 %, 2001: 76 % och 2000: 70 %), och 10 % från andra allsvenska klubbar (2003: 14 %, 2002: 13 %, 2001: 15 % och 2000: 25%).

Spelarförvärven gjordes beloppsmässigt till 60 % från utländska klubbar (2003: 37 %, 2002: 51 %, 2001: 30 % och 2000: 50 %), 8 % från allsvenska klubbar (2003: 20 %, 2002: 15%, 2001: 42 % och 2000: 25 %) samt 32 % från klubbar i lägre serier (2003: 43 %, 2002: 34 %, 2001: 28 % och 2000: 25 %).

Under 2004 erhöles de allsvenska föreningarna 40 mkr i ersättningar från utländska klubbar (2003: 38 mkr, 2002: 46 mkr, 2001: 126 mkr och 2000: 68 mkr). De allsvenska föreningarna betalade 41 mkr i övergångssummor till utländska klubbar (2003: 15 mkr, 2002:24 mkr, 2001: 18 mkr och 2000: 53 mkr).

Balanserat värde externa spelarförvärv 1996-2004, mkr

	<u>1996</u>	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>
Bokfört spelarkapital	11,4	17,5	28,9	33,1	82,1	65,6	65,6	45,8	47,6
Antal fören. som bal. utg.	5	5	7	7	12	13	12	13	12

Tabell 11

Antalet föreningar som balanserade externa spelarförvärv i balansräkningen var 12 stycken under 2004 (2003: 13, 2002 12, 2001 13 och 2000: 12). Det totala balanserade värdet i de allsvenska föreningarna 2004 uppgick till 45,8 mkr (2003: 45,8 mkr, 2002: 65,6 mkr, 2001: 65,5 mkr och 2000: 82,1 mkr).

Det bokförda spelarkapitalet i de allsvenska föreningarna som under år 2003 minskade med närmare 20 mkr, låg i stort sett kvar på samma nivå under år 2004.

Skillnaden mellan antal klubbar som balanserar spelarförvärv under de senaste åren har berott av om Kalmar FF, som ej balanserar utgifter för spelarförvärv, spelat i Allsvenskan eller Superettan.

Genomgående värderas spelarna till anskaffningsvärde som skrivs av över spelarnas ursprungliga kontraktstid med den nya klubben, allt enligt den svenska elitlicensens redovisningsregler. De spelarvärden som aktiveras är genomgående externa spelarförvärv där den förvärvade spelarrättigheten bokförs som immateriell anläggningstillgång. Det är alltså inte fråga om att balansera kostnader för egna produkter. Observera för övrigt Årsredovisningslagens 4 Kapital 6 §, som innebär att ideella föreningar ej kan skriva upp anläggningstillgångars värde. Såväl värderings- som avskrivningsprinciper följer för övrigt internationell praxis.

Föreningar som balanserar utgifter för spelarförvärv

	<u>Balanserat värde 2004, mkr</u>	<u>Balanserat värde 2003, mkr</u>
Malmö FF	23,9	17,9
AIK	6,6	5,9
IFK Göteborg	4,0	5,5
Hammarby	3,8	2,6
Landskrona BoIS	1,8	0,5
Halmstads BK	1,6	2,6
IF Elfsborg	1,5	3,3
Helsingborgs IF	1,4	1,7
GIF Sundsvall	1,2	1,7
Trelleborgs FF	1,0	Superettan
Örebro SK FK 1)	0,4	1,7
Örgryte IS	0,4	0,7
Enköpings SK FK	Superettan	0,9
Östers IF	Superettan	0,8
* Totalt	47,6	45,8

1) Årsredovisning 2004 korrigerad m h t RINs beslut angående spelarvärdering.

Tabell 12

Allsvenska föreningarnas egna kapital och soliditet

De allsvenska föreningarna redovisade den sista december 2004 ett samlat eget kapital uppgående till 95,7 mkr (2003: 60,4 mkr, 2002: 89,1 mkr, 2001: 137,0 mkr och 2000: 101,5 mkr), vilket motsvarade en soliditet uppgående till 24 % (2003: 17 %, 2002: 24 %, 2001: 36 % och 2000: 29 %). Av detta stod Malmö FF för 30,3 mkr och Halmstads BK för 14,4 mkr, samt IFK Göteborg för 11,3 mkr.

Av de allsvenska klubbarna redovisade samtliga 14 klubbar ett positivt eget kapital (2003: 11, 2002: 11, 2001: 12 och 2000: 9) och ingen klubb kapitalunderskott (2003: 3, 2002: 3, 2001: 2 och 2000: 5).

Helsingborgs IF-koncernen redovisar i årsredovisningen ett positivt eget kapital 2,7 mkr, men beroende på de åtaganden som finns att återbetala erhållna kapitaltillskott när det finns ett positivt eget kapital, så har Helsingborgs IF-koncernens egna kapital i denna analys korrigerats till noll.

GIF Sundsvall redovisar i årsredovisningen ett positivt eget kapital 1,5 mkr, men i årsredovisningen ingår 1,1 mkr i fordringar på ett helägt dotterbolag med ett negativt eget kapital, varför det egna kapitalet i denna analys har minskats med 1,1 mkr till 0,4 mkr.

Örebro SK FK redovisar i årsredovisningen ett positivt eget kapital 1,4 mkr, men enligt föreningens årsredovisning skulle spelartruppen skrivits ned med 1,3 mkr, och därmed även det egna kapitalet, om föreningen följt Riksidrottsnämndens (RINs) värderingsprincip enligt dess beslut från i februari 2005. Föreningens egna kapital har därför i denna analys korrigerats till 0,1 mkr.

	Eget kapital, mkr	Totalt kapital, mkr	Soliditet	Elitlicenskonsekvens
Malmö FF	+ 30,3	76,8	39 %	Licens för säsongen 2006
Halmstads BK	+ 14,4	34,1	42 %	Licens för säsongen 2006
IFK Göteborg	+ 11,3	34,5	33 %	Licens för säsongen 2006
Landskrona BoIS	+ 8,9	17,2	52 %	Licens för säsongen 2006
AIK	+ 6,7	65,4	10 %	Licens för säsongen 2006
Hammarby	+ 6,5	24,8	26 %	Licens för säsongen 2006
Djurgårdens IF FF	+ 6,1	16,1	38 %	Licens för säsongen 2006
IF Elfsborg	+ 5,7	29,7	19 %	Licens för säsongen 2006
Kalmar FF	+ 3,8	6,9	55 %	Licens för säsongen 2006
Örgryte IS	+ 1,2	30,8	4 %	Licens för säsongen 2006
GIF Sundsvall	+ 0,4	7,0	6 %	Licens för säsongen 2006
Trelleborgs FF	+ 0,3	3,8	8 %	Licens för säsongen 2006
Örebro SK FK	+ 0,1	19,2	1 %	Licens för säsongen 2006
Helsingborgs IF	0,0	37,5	0 %	Licens för säsongen 2006
* Totalt	+ 95,7	403,8	17 %	

Tabell 13

Elitlicensens regler i korthet

På Förbundsområdet i mars 1999 beslutades att införa en svensk elitlicens för spel i Allsvenskan och Superettan. Denna licens trädde i kraft från och med år 2002, och baserades första gången på boksluten år 2001, varvid licenser för säsongen 2003 behandlades, och beviljades.

Årsredovisningarna för 2004 ligger således till grund för licensbehandlingen inför säsongen 2006.

För att få elitlicens får man inte ha negativt eget kapital.

Om en förening inte uppnår att ha noll eller positivt eget kapital skall i första hand en handlingsplan upprättas angående hur man under året skall uppnå minst noll i eget kapital. Första gången detta skedde var således avseende 2001 års bokslut hur man under år 2002 skulle uppnå minst noll i eget kapital.

Om handlingsplanen är uppenbart orealistisk avkrävs föreningen att senast den 1/9 inlämna en kontrollbalansräkning per den 30/6. Om även den visar negativt eget kapital sker degradering nästföljande år. Formellt beslut angående detta fattas av Representantskapsmötet i december.

Följer föreningen en godkänd handlingsplan så att man uppnår minst noll i eget kapital vid närmast efterföljande årsbokslut erhålles licens för nästkommande säsong. (Vid första tillfället avseende årsbokslutet år 2002, då positivt eller noll i eget kapital gav licens för säsongen 2004.)

Om man inte klarar att följa handlingsplanen och vid nästkommande årsbokslut fortfarande har negativt eget kapital åläggs föreningen att upprätta en kontrollbalansräkning per den 30 juni och inlämna denna senast den 1 september (vid första tillfället skedde detta år 2003). Om denna kontrollbalansräkning visar negativt eget kapital och synnerliga skäl inte finns för undantag så sker degradering en division inför nästkommande säsong (d v s vid första tillfället inför säsongen år 2004). Beslut om detta fattas av Representantskapet i december. Något sådant aktuellt fall finns inte inför Representantskapet i december 2005, jämför ovan sammanställningen över föreningarnas egna kapital i årsredovisningarna 2004.

Elitlicens erhålles för ett år i taget.

Se vidare Anvisningar till Elitlicensens ekonomikriterier på Svenska Fotbollförbundets hemsida www.svenskfotboll.se under dokumentbank och under ekonomi.

Allsvenska föreningarnas egna kapital och redovisade resultat 2004, mkr

	<u>Eget kapital</u>	<u>Resultat</u>
Malmö FF	+ 30,3	+ 4,5
Halmstads BK	+ 14,4	+ 0,1
IFK Göteborg	+ 11,3	+ 1,6
Landskrona BoIS	+ 8,9	- 0,5
AIK	+ 6,7	- 12,1
Hammarby	+ 6,5	- 2,7
Djurgårdens IF FF	+ 6,1	+ 1,3
IF Elfsborg	+ 5,7	+ 0,0
Kalmar FF	+ 3,8	+ 1,0
Örgryte IS	+ 1,2	+ 0,2
GIF Sundsvall	+ 0,4	+ 0,2
Trelleborgs FF	+ 0,3	+ 0,1
Örebro SK FK	+ 0,1	+ 1,6
Helsingborgs IF	0,0	+ 0,4
* Totalt	+ 95,7	- 4,3

Tabell 14

Slutsatser av ovanstående kan vara att framförallt AIK Fotboll AB, som dessutom degraderats på sportslig grund till Superettan inför säsongen 2005 och därmed också får sämre intäktsförutsättningar, måste visa stor handlingskraft under 2005 så att dess finansiella ställning inte blir mycket besvärlig.

De allsvenska föreningarnas ekonomier i övrigt har stabiliserats. Antalet förutsägbara problemföreningar har decimerats, vilket elitlicensens i sig sannolikt bidragit till.

Nämnas kan i sammanhanget också att till allsvenskan 2005 nyuppflyttade föreningarna BK Häcken, Gefle IF och Assyriska Föreningen samtliga redovisade positivt eget kapital i årsredovisningarna 2004.

Samband mellan föreningarnas kostnader och tabellposition

Jämför kostnaderna per förening tidigare i denna rapport, varvid här avses totala kostnader inklusive spelarförvärv.

	<u>Rangordning efter kostnader</u>	<u>Tabellposition</u>
Malmö FF	1	1
Hammarby	2	6
AIK	3	13
IFK Göteborg	4	3
Djurgårdens IF FF	5	4
Helsingborgs IF	6	10
Örebro SK FK	7	7
Halmstads BK	8	2
IF Elfsborg	9	9
Örgryte IS	10	12
Landskrona BoIS	11	11
GIF Sundsvall	12	8
Kalmar FF	13	5
Trelleborgs FF	14	14

Tabell 15

Slutsatsen av ovanstående är att det för de flesta föreningarna synes råda ett samband mellan rangordningen utifrån årets utgifter och årets tabellposition, men att det finns föreningar som av olika skäl avviker från detta mönster.

T ex verkar AIK ha mycket att lära av de flesta andra klubbarna, men kanske främst av Halmstads BK.

Noteras bör att det finns fotbollsrelaterade kostnader avseende Djurgårdens minoritetsägda dotterdotterbolag Djurgårdens Fotboll Marknad AB uppgående till 15,2 mkr utöver ovanstående. Om hänsyn i sin helhet tas till dessa 15,2 mkr blir Djurgårdens rangordning efter kostnader tvåa, Hammarbys trea, AIK:s fyra samt IFK Göteborgs femma.

Sammanfattning

Både intäkter och kostnader ökade i Allsvenskan under år 2004 jämfört med år 2003.

Allsvenskan som helhet ökade sina intäkter med 7 % under 2004 till 661,5 mkr. Den genomsnittliga intäkten per förening uppgick till 47,2 mkr (2003: 44,1 mkr)

De totala kostnaderna ökade med 4 % till 671,4 mkr.

Den genomsnittliga kostnaden per förening uppgick till 47,9 mkr (2003: 46,1 mkr)

Den genomsnittliga spelarlönen uppgick till 42.400 kr/månad vid 12 månaders anställning (2003: 42.100 kr). Ökningen uppgick således till 0,6 % under år 2004.

Spelarlönernas andel av driftskostnaderna har åter minskat. Från att ha minskat från 30,0 % år 1999 till 28,3 % år 2000 och 25,6 % år 2001, var dess andel 26,9 % år 2002 och 27,2 % år 2003, och är nu 26,1 % år 2004.

Föreningarna i Allsvenskan redovisade 2004 sammantaget ett underskott uppgående till 4,3 mkr inklusive finansiella poster (2003: - 27,9 mkr). Resultatet från verksamhet exklusive spelaromsättning för föreningarna i Allsvenskan under 2004 var ett underskott 15,1 mkr (2003: - 41,8 mkr), vilket är en förbättring med 26,7 mkr jämfört med år 2003.

Den tidigare trenden att Allsvenskan blir allt mer beroende av stora överskott från spelartransfer samt framgångar i de internationella cuperna för att kunna finansiera underskott i den övriga driften, har nu definitivt brutits. En anpassning har under senare år skett i de allsvenska klubbarna med syfte att minska sårbarheten och inte vara lika beroende av internationella spelarförsäljningar och/eller deltagande i UEFAs klubb tävlingar. Eventuella tillskott från dessa intäktskällor betraktas alltmer som medel för att investera i öronmärkta projekt ,som inte driver upp den allmänna kostnadsnivån, eller medel för att konsolidera.

Finansiellt redovisade föreningarna i Allsvenskan ett samlat eget kapital uppgående till + 95,7 mkr för 2004 (2003: + 60,4 mkr). Den främsta förklaringen till denna förbättring är erhållna kapitaltillskott som några klubbar erhållit för att kunna stärka sin finansiella position, och därmed minska den finansiella risken.

Malmö FF är Sveriges rikaste förening med 30,3 mkr i eget kapital. God tvåa är Halmstads BK med 14,4 mkr i eget kapital, följt av IFK Göteborg som hade 11,3 mkr i eget kapital.

Av föreningarna i Allsvenskan redovisar samtliga fjorton stycken positivt eller noll i eget kapital. Föregående år redovisade elva föreningar ett positivt eget kapital och tre föreningar ett kapitalunderskott.

Allmänt sett är dock de flesta föreningarna underkapitaliserade. Vägar att stärka sina positioner kan t ex vara satsningar på spelarförädlingar med syfte vidareförsäljning till allsvenska eller utland, ökade publikintäkter, mer prestationsbundna spelarsättningar och därmed kopplingar mellan intäkter och kostnader, inkomstbringande sidoverksamheter som tar till vara varumärkets mervärde samt anskaffande av externt riskkapital, varvid i samtliga fall eventuella skattekonsekvenser i varje enskilt fall måste analyseras.

För att föreningar, med idrottsliga ambitioner som är högre än de egna finansiella resurserna, skall kunna finansiera externa spelarförvärv, har under senare år i några fall skapats riskkapitalbolag, som står för finansiering och finansiell risk vid externa spelarförvärv.

Idrottsverksamhets särart är att man i verksamheten har att arbeta parallellt med såväl verksamhetsmål i form av sportsliga elitmål och sociala idrottsliga breddmål, som ekonomiska mål. Styrningen för att hitta balansen mellan dessa mål är inte lätt. Detta kan också vara en viktig förklaring till att föreningarna har svårt att bygga upp ett eget kapital. Kostnadsbesparingar leder lätt till sämre förutsättningar att nå verksamhetsmålen, vilka hos bl.a. många supporters och medlemmar ofta får den största uppmärksamheten. Införandet av Elitlicensen har dock inneburit att förståelsen för att inte ha negativt eget kapital har ökat högst väsentligt.

Man kan också uttrycka det som att skillnaden mellan företagsverksamhet och ideell föreningsverksamhet är att i ett företag är verksamhetsinnehållet ett medel för att nå målet ekonomiska överskott till ägarna, medan det i en ideell förening är ekonomin som är medlet för att nå målet ett bra verksamhetsinnehåll (som kan mätas såväl som elitlags tabellposition i Allsvenskan som den sociala breddverksamhetens kvalitet och kvantitet).

För de flesta föreningar i Allsvenskan synes det råda ett samband mellan rangordningen utifrån utgifter och årets tabellposition.

Det förefaller t ex som att det krävs cirka 25 mkr i kostnader (och därmed också långsiktigt i intäkter) om året för att kunna etableras sig som ett allsvenskt lag. Hur mycket som krävs för att etablera sig som ett lag i Champions League är ovisst, de försök som olika klubbar gjort under senare år har uppenbarligen varit otillräckliga.

Avslutningsvis kan sägas att förmågan att kunna hushålla med resurser ju per definition är ordet ekonomi. Det finns säkert anledning för föreningar att ta lärdom av arbetssätten hos föreningar med tabellplaceringar som är högre än vad deras rangordning utifrån kostnader är. I synnerhet i de fall det upprepas under flera år. Förmågan att nå maximal sportslig utväxling på satsat kapital torde vara en högprioriterad fråga för alla föreningar oavsett om ambitionen är att vara en allsvensk förening, UEFA-tävlingsförening, eller Champions Leagueförening.

*Svenska Fotbollförbundet
Kjell Sahlström*